

Rekenkamercommissie De Waddeneilanden

Grote projecten Texel

Onderzoek voor de gemeente Texel

10 juli 2020

INHOUD

1 Inleiding en achtergrond	3
2 Betekenisvolle momenten de nieuwe sporthal	7
3 Betekenisvolle momenten De Tuunen	12
4 Conclusies en aanbevelingen	15
Bestuurlijke reactie Rekenkamerrapport “Grote projecten”	20
Bijlage I: Mogelijkheden routekaart met informatievoorziening voor grote projecten	24
Bijlage II: Feitelijk en chronologisch verloop projecten	25
Bijlage III: Gebruikte documentatie casussen	32

1 Inleiding en achtergrond

Aanleiding onderzoek

De afgelopen jaren wordt in de gemeente Texel een aantal grote projecten uitgevoerd. Voorbeelden zijn de bouw van de nieuwe sporthal (eind 2019 geopend) en de bouw van woningen in Buurtschap de Tuunen (in uitvoering). Bij die projecten zijn tussentijds bijstellingen nodig geweest, soms vanwege kostenstijgingen, soms vanwege veranderingen in de opzet van het project. Ook voor de komende jaren staat weer een aantal grote projecten op stapel.

Met een initiatiefvoorstel van 18 december 2019 heeft de raad van Texel om een onderzoek gevraagd naar het projectverloop bij grote projecten die door de gemeente Texel de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Vragen die de raad daarbij heeft, waren:¹

1. Hoe is de overdracht van informatie naar het college en vervolgens naar de gemeenteraad gegaan? (Welke info, wanneer, aan wie? Hoe zijn besluiten tot stand gekomen?)
2. Hoe en wanneer is informatie over de stand van gevoteerde gelden verstrekt? Etc?
3. Kunt u iets zeggen over de controlfunctie binnen de gemeente in relatie tot deze projecten?
4. Wat kan geleerd worden van deze projecten? Aandachtspunten zijn kaders, wijze van uitvoering, communicatie, budgetbewaking, etc.

De gemeenteraad is van mening dat van de gang van zaken rond die projecten kan worden geleerd. Het gaat om lessen voor de raad, het college en het ambtenarenapparaat. Het idee van de raad is dat op die manier bij toekomstige projecten zaken beter kunnen verlopen. De lessen moeten vooral gaan over het samenspel en de afstemming tussen raad, college en ambtelijk management, over kaders (en eventuele afwijkingen daarvan) en over kostenbeheersing en budgetbewaking. Een belangrijk aspect is ook de informatievoorziening over het verloop van projecten.

Onderzoek rekenkamercommissie

Aan de rekenkamercommissie De Waddeneilanden is gevraagd of zij een dergelijk onderzoek wilde oppakken, en hoe een onderzoeksopzet en de beantwoording van onderzoeksvragen eruit zou kunnen zien. De rekenkamercommissie heeft de hoofdvraag van het onderzoek als volgt geformuleerd:²

Welke lessen kunnen worden geleerd voor de gemeenteraad, het college, en het gemeentelijke management uit recente grote projecten in de gemeente Texel ten aanzien van kaderstelling in opzet en in uitvoering en hoe is het samenspel in dat verband tussen gemeenteraad, college en gemeentelijk management? Specifiek gaat het om afwijkingen van vooraf gestelde kaders en budgetten, kostenbeheersing en informatievoorziening.

---

¹ Initiatiefvoorstel van 18 december 2019.

² Zie voor een verdere toelichting het Plan van Aanpak (februari 2020).

Er is in overleg met een afvaardiging van de raad een selectie gemaakt van twee grote projecten, die als voorbeeldcasus zouden worden bekeken. De casussen zijn zo gekozen dat met name twee aspecten goed belicht konden worden:³

- informatievoorziening en afwijking van kaderstelling (project de nieuwe sporthal);
- budgetbewaking (project De Tuunen).

De nieuwe sporthal	De Tuunen
<p>De aanleiding voor het project de nieuwe Sporthal ligt in de staat van de oude sporthallen (Ons Genoegen, de Burgemeester De Koninghal en de Beatrixzaal). De bouwkundige staat en ook andere gebreken maakten ingrijpen nodig. De gemeente is verplicht om ruimte voor bewegingsonderwijs (gym) te faciliteren. De sporthallen werden naast het onderwijs gebruikt door sportverenigingen en bijvoorbeeld voor de woonbeurs, de TESO-jaarvergadering, en andere evenementen. Er is gezocht naar oplossingen variërend van renovatie van de bestaande sporthallen tot aan nieuwbouw. In 2014 wordt gekozen voor nieuwbouw van één sporthal. Na de voorbereidingsfase wordt in het najaar van 2018 gestart met de bouw. De oude zalen worden gesloopt. In september 2019 is de TXL sporthal opgeleverd en geopend.</p> <p>De nieuwe sporthal is een grote binnensport-accommodatie met vijf zalen, turnkuil, klimwand, tribunes en een kantine. Het gebouw is duurzaam: alle installaties zijn elektrisch en het water wordt via warmtepompen verwarmd. De inrichting van het groen en de parkeerplaatsen rond de nieuwe hal vindt nog in het voorjaar van 2020 plaats.</p>	<p>De Tuunen is een woningbouwproject aan de oostkant van Den Burg. Het project De Tuunen komt voort uit een eerder plan van Woontij op een andere locatie in Den Burg. Met het aannemen van een motie door de gemeenteraad in 2014 ging dat plan niet door. De Tuunen is een gezamenlijk plan van de gemeente en Woontij om het niet doorgaan van het eerdere plan te compenseren.</p> <p>Het plan houdt onder meer in dat de gemeente aan Woontij grond levert voor de bouw van 100 sociale huurwoningen. Tegelijkertijd zijn 40 vrije-sectorwoningen in het plan opgenomen. Met de bouw van 140 woningen moet worden bijgedragen aan de groete woningbehoefte die op Texel is.</p> <p>De Tuunen is een innovatief project. Het gaat om een buurtschap met een duurzaam karakter en met verschillende innovatieve typen woningen (waaronder zorgwoningen en tiny houses). De web site van het project vermeld: <i>'duurzaamheid, samen delen en natuur en landschap staan centraal in Buurtschap de Tuunen'</i>. De bouw is gedeeltelijk afgerond. Er worden nog steeds woningen gebouwd.</p>

Bij de twee projecten de nieuwe sporthal en De Tuunen gaat het om het in beeld brengen van het feitelijke verloop en van de momenten die van betekenis zijn geweest voor de uitvoering van de projecten. Het gaat om de momenten die belangrijk en bepalend zijn ten aanzien van de kaderstelling, besluitvorming, informatievoorziening en uitvoering van de casussen. Startpunt is daarbij steeds de informatievoorziening tussen de raad en het college. De volgende (deel)onderzoeksvragen zijn geformuleerd:

1. Wat was het feitelijke verloop in de tijd, in termen van besluitvorming, informatievoorziening en uitvoering van de casus nieuwe sporthal, met name ten aanzien van de kaderstelling?
2. Wat was het feitelijke verloop in de tijd, in termen van besluitvorming, informatievoorziening en uitvoering van de casus De Tuunen met name ten aanzien van kostenbeheersing?
3. Hoe hebben de verschillende actoren (raad, college en gemeentelijk management) de grip op de projecten ervaren?

³ Er is niet gekozen voor twee ander casussen die de afgelopen jaren aan de orde waren, te weten den Burg Zuid/Emmalaan en den Burg Centrum.

Focus van onderzoek

Met het onderzoek wordt beoogd een beeld te krijgen van het verloop van de projecten en worden conclusies en aanbevelingen voor de toekomst gedaan. De focus ligt daarbij op de relatie en informatievoorziening tussen aan de ene kant de gemeenteraad en aan de andere kant het college van burgemeester en wethouders en het gemeentelijk apparaat.

Het onderzoek beperkt zich tot een eerste verkenning en inventarisatie.⁴ De scope van het onderzoek is daardoor afgebakend en betreft niet alle aspecten van de genoemde projecten.

- Het onderzoek betreft **niet** (alleen) een evaluatie om terug te kijken naar wat er goed en/of fout is gegaan bij grote projecten, maar is nadrukkelijk gericht op lessen voor de toekomst.
- Het onderzoek is **niet** bedoeld om de (rechtmatigheid van de) uitgaven aan de grote projecten in kaart te brengen.⁵
- Het onderzoek brengt **niet** in detail de (technische) uitvoeringskant van de projecten in beeld.
- In het onderzoek vindt **geen** beoordeling plaats van de kwaliteit van projectmanagement of projectuitvoerders.
- In het onderzoek wordt **niet** ingegaan op (een oordeel over) de kwaliteit van achterliggende onderzoeken/rapporten of de kwaliteit van de (gekozen) bebouwing en ruimtelijke inrichting.

Aanpak onderzoek

Het onderzoek is aangepakt door documentanalyse en door interviews.

De documentanalyse was gericht op de informatievoorziening tussen raad en college. Er is gekeken naar de momenten waarop de betreffende casussen in de raad aan de orde zijn gekomen, en naar relevante stukken zoals raadsinformatiebrieven, begrotingen, raadsverslagen e.d. De documentatie is geanalyseerd op met name het aspect van informatievoorziening, en besluitvormings- en de sturingsmomenten zoals die aan de raad zijn aangeboden. Er is niet gekeken naar (achtergrond)documentatie van de projecten zelf en ook niet naar de communicatie binnen het projectteam en binnen het gemeentelijk apparaat.⁶

De interviews zijn gehouden met:⁷

- een afvaardiging van de raad;
- de projectleiders van de casussen;
- de gemeentesecretaris;
- de wethouders die op het moment van het onderzoek verantwoordelijk zijn voor de betreffende projecten.

---

4 In het Plan van aanpak is een mogelijke 2^e en 3^e fase aangegeven, waarin meer op detailniveau naar projecten en de gang van zaken wordt gekeken. Aan het eind van fase 1 is een beslismoment opgenomen over wel of niet uitvoeren van fase 2 en 3.

5 Dit is door gemeente zelf intern gedaan.

6 In het Plan van aanpak zijn eventuele vervolgfases van het onderzoek aangegeven, waarin de interne communicatie wel meegenomen zou kunnen worden.

7 De interviews zijn in de mei 2020 gehouden. De interviews zijn online gehouden i.v.m. de corona-maatregelen. De interviews met raadsleden zijn in twee groepen gedaan. In verband met de nieuwe wet AVG wordt in deze rapportage geen lijst van geïnterviewde personen verstrekt.

Leeswijzer

Zoals gezegd, beperkt dit onderzoek zich tot een eerste verkenning en inventarisatie. De scope van het onderzoek is daardoor afgebakend en betreft niet alle aspecten van de genoemde projecten. In het onderzoek is onder meer **niet** gekeken naar de (rechtmatigheid van de) uitgaven, en (de kwaliteit van) de uitvoering van de projecten. Het onderzoek is nadrukkelijk gericht op lessen voor de toekomst. De conclusies en aanbevelingen gaan met name over de rollen van gemeenteraad, college en ambtelijk apparaat in relatie tot de informatievoorziening en sturing van grote projecten.

Hierna wordt in hoofdstuk 2 en 3 ingegaan op de belangrijke en bepalende momenten in het verloop van beide projecten. Daarbij wordt vooral ingegaan op de wijze waarop die betekenisvolle momenten door gemeentelijk apparaat (projectleiders), raadsleden en college zijn ervaren. Dit zijn momenten in de projecten die in termen van besluitvorming, sturing en verantwoording een cruciale rol hebben gespeeld in het projectverloop. Het gaat om de beleving en interpretatie van die momenten. Voor de verschillende betrokkenen kan die beleving anders zijn. Een feitelijk en chronologisch verloop van beide projecten is beschreven in de bijlagen. In hoofdstuk 2 en 3 wordt waar nodig verwezen naar die feitelijke chronologie.

Hoofdstuk 4 bevat de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamercommissie. Ook is een advies opgenomen over het vervolg van het onderzoek.

In dit rapport is ook de bestuurlijke reactie van het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Texel opgenomen.

2 Betekenisvolle momenten de nieuwe sporthal

In dit hoofdstuk wordt de casus de nieuwe sporthal beschreven in de vorm van de door betrokkenen ervaren betekenisvolle momenten. Daarbij wordt aangegeven welke momenten volgens betrokkenen belangrijk en bepalend waren voor het verloop van het project, en hoe volgens betrokkenen op die momenten de besluitvorming, informatievoorziening en uitvoering er uit zagen. Dit beeld van de betrokkenen heeft de rekenkamercommissie nader geduid vanuit de documentenanalyse. Op basis daarvan heeft de rekenkamercommissie een aantal bevindingen geformuleerd.

Betekenisvolle momenten

2.1 In 2011 heeft het college van de raad opdracht gekregen tot het voorbereiden van een raadsbesluit over renovatie en/of (gedeeltelijke) nieuwbouw van de binnensportaccommodaties. Bij de opdracht is een aantal principekeuzes gemaakt door de raad. Het gaat onder meer om keuzes voor de locatie, het in samenspraak met gebruikers en andere belanghebbenden maken van een programma van eisen, en het beschikbaar zijn van de accommodaties (openstelling) voor de Texelse bevolking.

2.2 In oktober 2014 besluit de raad tot nieuwbouw van één binnensportaccommodatie ter vervanging van de oude sporthallen. De keuze voor en de besluitvorming over de nieuwbouw is volgens alle betrokkenen goed verlopen.

2.3 Eind 2015 wordt aan de raad een aantal varianten voorgelegd, maar de raad maakt geen keuze omdat er op dat moment nog teveel onduidelijkheid is over het adviestraject van de plannen, zoals de investeringsraming en het functioneel programma van eisen. Vervolgens is een externe projectleider ingehuurd voor een consultatieronde. Vraag daarbij was onder meer of de nieuwe sporthal primair bedoeld is voor het bewegingsonderwijs van scholen en sportverenigingen van het eiland of een multifunctionele sporthal moet worden voor grotere ambities. Door de externe gespreksleider is onder andere gesproken met de raadsfracties en met gebruikers (zoals turn- en en zaalvoetbalverenigingen). De consultatie wordt door raadsleden als goed en verhelderend ervaren. Het gevoel is dat er serieus is geluisterd.

2.4 Een betekenisvol moment is dat mede op basis van de consultatie in het voorjaar van 2016 door de raad kaders worden vastgesteld voor de nieuwe sporthal. Dat gebeurt na voorbereiding in een raadscommissie. In de raad is overeenstemming bereikt over de kaders; op dat moment is er bij raadsleden een positief gevoel over hoe de kaderstelling tot stand is gekomen. Men heeft op dat moment ook het gevoel dat er met de besluitvorming heldere kaders liggen voor de verdere planontwikkeling. De projectleider ervaart de kaders als een werkbaar raamwerk; vanuit het gemeentelijk apparaat komen geen signalen dat de kaders niet uitvoerbaar zouden zijn. Het proces van uitwerking van de plannen kan op basis daarvan verder gaan. Eén van de zes kaders betreft de functionaliteit en het gebruik van de sporthal (zie het kader hierna).

Kader: De ambitie is om een sobere en doelmatige sporthal te realiseren die primair gericht is op het gebruik t.b.v. het bewegingsonderwijs en de lokale sportverenigingen, maar die tevens geschikt is voor de andere activiteiten zoals de TESO-vergadering, lezingen en andere (niet-sport) activiteiten welke de laatste paar jaar in de Koninghal of Ons Genoegen zijn georganiseerd. Hierbij geldt dat alle huidige evenementen en activiteiten ook in de nieuwe sporthal zullen kunnen plaatsvinden terwijl voor nieuwe activiteiten en evenementen het principe 'Nee, tenzij' geldt.
Er is bij het raadsbesluit aangegeven dat de raad uitspreekt dat **alle** activiteiten die de afgelopen jaren in de Koninghal of Ons Genoegen zijn georganiseerd, ook in de nieuwe sporthal moeten kunnen plaatsvinden.
(Maart 2016: Kaderstellende raadsoddracht nieuwbouw binnensportaccommodatie)

2.5 Een volgend betekenisvol moment is de keuze voor een DB-procedure (een Design en Build procedure) bij het aanbestedingsproces. Een DB-procedure betekent dat een vraagspecificatie moet worden gegeven aan de marktpartijen. Het college adviseert de DB-procedure (die afwijkt van de eerder gemelde procedure) én wil in overleg met de raad een verfijning aanbrengen die door de raad in het voor jaar zijn vastgesteld. Daarvoor worden wensen en bedenkingen van de raad geïnventariseerd. Er volgt een raadsbesluit over verfijningen en er worden vanuit de raad enkele wensen en bedenkingen aangegeven. De wensen en bedenkingen van de raad zijn: (1) kwaliteit moet concreet gemaakt worden bij de aanbesteding, (2) apparaten van de oude hallen gebruiken in de nieuwe sporthal en (3) prijs is niet het enige criterium waarop wordt getoetst. Op basis van de behoefte van de gebruikers komt een extra zaal en meer voorzieningen voor de sportgebruikers. De extra (vijfde) zaal wordt door de raad bekrachtigd. De omvang en sportmogelijkheden in de zaal zijn in die fase dus uitgebreid. Tegelijkertijd benoemt de raad echter dat het nog steeds moet gaan om een zaal met een "basiskwaliteit". Eén van de wensen vanuit de raad is om een DBM-procedure (Design, Build en Maintenance) te hanteren. Het college houdt echter vast aan de DB-procedure en meldt later in een raadsinformatiebrief⁸ dat de aanbesteding reeds is gestart op basis van een DB-procedure. Het college redeneert daarbij vanuit het principe dat bij een ontwerpbesluit het het college is dat het uiteindelijke besluit neemt nadat de raad in de gelegenheid is gesteld wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.⁹ Alhoewel vanuit de raad men liever een DBM-procedure had gezien, kunnen raadsleden leven met de DB-procedure vanwege het idee dat juist de DB-constructie meer zekerheid geeft over de prijs. Begin 2017 is een belangrijk moment omdat het in beginsel het laatste moment is van overleg tussen college en raad over de kaders en uitgangspunten van de nieuwe sporthal voordat de opdracht wordt aanbesteed. Raadsleden hebben op dat moment het gevoel dat het met de uitwerking van de kaders goed komt.

2.6 In de periode daarna komt het project in de concrete uitvoeringsfase (aanbesteding en start van de bouw). Een aantal onderwerpen komt via een raadsinformatiebrief, begroting of vragen en antwoorden langs in de raad. Bij al deze zaken is er geen sprake van (ervaren) knelpunten. Het gaat om min of meer technische, organisatorische of financiële uitvoeringszaken, waarover vanuit de raad in een aantal gevallen op een gedetailleerd niveau vragen komen en er ook gedetailleerde antwoorden worden gegeven.¹⁰

⁸ Van 23 mei 2017.

⁹ Conform Gemeentewet, artikel 69, lid 4.

¹⁰ Onderwerpen zijn onder meer: het aanbestedingsproces, de separate aanbesteding van de sporttechnische inrichting, Texelse deskundigen betrekken bij programma van eisen, het verschuiven van de tijdplanning, de organisatie van het beheer van de sporthal, de ruimte voor de beheerders in de sporthal, de kosten (budget vastgesteld op 7,5 miljoen euro; het hogere budget komt door de extra zaal, duurzaamheidseisen en hogere bouwkosten als gevolg van langere planning), en extra budget voor dakbedekking (ca. 40.000 euro) met een langere levensduur.

2.7 In de zomer van 2017 worden er raadsragen gesteld over de tijdsplanning naar aanleiding van informatie dat in de aanbestedingsdocumenten 1 juni 2019 als uiterlijke opleverdatum wordt vermeldt. Over het verschuiven van de opleverdatum volgt een uitgebreide uitwisseling van vraag en antwoord. Het college geeft aan dat onder andere door de keuze voor een DB-procedure de planning is verschoven. Dat is volgens het college abusievelijk niet eerder gemeld, waarvoor het college excuses aanbiedt. De oplevering zal volgens het inzicht op dat moment eind 2018 zijn (i.p.v. zomer 2018). In de programmabegroting 2018 wordt vervolgens gemeld dat de bouw in het begin van het derde kwartaal van 2018 start zal gaan en de verwachte opleveringsdatum eind mei 2019 is. De sporthal wordt in september 2019 opgeleverd.

2.8 Een belangrijk betekenisvol moment bij de sporthal is pas *ná* de ingebruikname. Dan krijgt het jaarlijks terugkerende evenement Woonbeurs Texel namelijk geen vergunning om de beurs in de sporthal te houden. De woonbeurs wordt uiteindelijk wel gehouden, maar dan in de Evenementenhal op vakantiepark De Krim. In de Texelse Courant wordt er melding van gemaakt dat evenementen "*lastig*" in de nieuw sporthal kunnen.¹¹ Over het niet verlenen van de vergunning worden kort daarop vanuit de raad vragen gesteld. Het college geeft daarop antwoord.¹² Het college meldt de raad dat de hal wel kan worden gebruikt voor (grote) evenementen, maar dat daarvoor een evenementenvergunning moet worden verleend die maakt dat aan bepaalde (brandveiligheid)eisen moet worden voldaan. Als niet aan de (brandveiligheids)eisen kan worden voldaan, kan dat betekenen dat een evenement niet terecht kan in de sporthal. Het college stelt dat in het algemeen geldt dat de eisen bij de bouw zo zijn opgesteld dat vergunningen van oude evenementen kunnen, maar de sporthal niet automatisch ook een evenementenhal is geworden en afzonderlijke maatwerk-toetsing op de vergunnings-eisen nodig blijft.

Raadsleden voelen zich 'buiten spel gezet' en 'overvallen' door het krantenbericht. Er volgt een (aangenomen) motie van afkeuring.¹³ Kern van de motie is dat het feit dat door eisen aan de vergunningverlening sommige evenementen mogelijk niet in de sporthal kunnen worden gehouden, al eerder gedurende het bouwproces duidelijk was, maar toen niet aan de raad is gemeld. Volgens raadsleden had het college met een voorstel naar de gemeenteraad moeten komen over de ontstane situatie zodat de gemeenteraad zelf een besluit had kunnen nemen over eventuele extra (brandveiligheids)maatregelen om alsnog vergunningverlening aan de hand van brandveiligheidseisen te kunnen garanderen.

De optie van extra brandveiligheidsmaatregelen is intern bij de gemeente wel aan de orde geweest (onder meer in de stuurgroep van oktober 2018), maar er is toen door het college besloten om die onder meer vanwege de kosten (van circa 150.000 euro) niet uit te voeren. Dat besluit werd als een uitvoeringskwestie beschouwd en is daarom niet aan de raad voorgelegd. Het college heeft ook aangegeven dat de aanwezigheid van de Evenementenhal op De Krim betekent dat het type evenementen dat niet meer in de sporthal kan, wel voor het eiland behouden kan blijven.¹⁴

Op dit punt – één van de door de raad vastgestelde kaders – verschillen raadsleden en college dus van mening. Het college lijkt te zijn uitgegaan van het standpunt dat de kwestie onderdeel was van de uitvoering en dus kon worden aangepakt zonder de raad daar vooraf over te consulteren. Wel stelt het college dat het zorgvuldiger was geweest om de raad ten tijde van de plantoetsing over mogelijke beperkingen van ander gebruik van de sporthal te informeren. Maar het college vindt het niet nodig om extra brandveiligheidsinvesteringen alsnog te doen.

---

11 Texelse Courant van 15 september 2019.

12 Op 24 september 2019.

13 Motie van 2 oktober 2019.

14 Beantwoording raadsragen, 24 september 2019.

Raadsleden zien de kwestie nadrukkelijk wel als onderdeel van een afwijking van kaders, waardoor het in de raad had moet worden besproken. De raad vraagt via een andere motie ook om een onderzoek naar de kosten (en andere consequenties) indien de sporthal alsnog wordt aangepast, zodanig dat de bedoelde activiteiten wel plaats kunnen vinden, en vraagt dat te melden aan de raad.¹⁵

Bevindingen

Bij de nieuwe sporthal is spanning ontstaan tussen raad en college ten aanzien van één van de kaders die zijn gesteld, namelijk die gaat over het gebruik van de sporthal voor evenementen, die van oudsher in de sporthal plaatsvonden. Raad en college verschillen van mening over de vraag of de betreffende kwestie ten aanzien van vergunningseisen als een uitvoeringskwestie of als afwijking van het kader moet worden beschouwd. Los van dat vraagstuk, constateert de rekenkamercommissie dat het college de raad eerder had moeten informeren over het mogelijke niet-gebruik voor bepaalde evenementen als gevolg van vergunningseisen en de mogelijke consequenties voor het toepassen van het betreffende kader. Ook had het college de raad net als bij het meerwerk dakbedekking de raad moeten meenemen in de afweging bij de investering vanwege brandveiligheid.

De opening van de Evenementenhal op het vakantiepark De Krim oktober 2018 was een moment geweest voor consultatie ten aanzien van het betreffende kader. Achtergrond van het kader is immers dat evenementen behouden blijven voor Texel, en met de komst van de Evenementenhal was er een verandering ontstaan in de omstandigheden waarin het kader oorspronkelijk was vastgesteld. Daarmee is niet gezegd dat het kader per se veranderd had moeten worden, maar de verandering in de omstandigheden had voor zowel raad als college aanleiding kunnen zijn om nog eens naar het betreffende kader te kijken.

Het negatieve oordeel over het handelen van het college bij de sporthal heeft niet alleen met het project sporthal te maken, maar is ook gevoed door eerdere ervaringen met andere projecten. In de motie van afkeuring wordt ook verwezen naar de renovatie van het zwembad Molenkoog. De spanning die is ontstaan rond het project de nieuwe sporthal heeft dus ook te maken met een zekere mate van wantrouwen bij de raad die al eerder naar aanleiding van andere projecten was ontstaan. De verslaggeving in de lokale media heeft ook een rol gespeeld, in de zin dat bij raadsleden het gevoel heerst dat men de kwestie 'uit de pers' moest vernemen en niet via de geëigende informatie-uitwisseling tussen raad en college.

Tot aan de oplevering van de sporthal, is er sprake van een project dat in grote mate van overeenstemming en met betrekkelijk weinig knelpunten of (noodzakelijke) aanpassingen is uitgevoerd. De rekenkamercommissie constateert dat bij de nieuwe sporthal sprake is van een project dat – gegeven de doorlooptijd en aanpassingen die in het algemeen gebruikelijk zijn bij grote projecten – redelijk goed is verlopen. Weliswaar is de bij de aanvang van het project beoogde einddatum niet gehaald, en is er door aanpassingen in het project sprake van hogere kosten dan oorspronkelijk begroot, maar die afwijkingen hebben goed verklaarbare oorzaken en vallen binnen een redelijke bandbreedte die in het algemeen bij grote projecten geldt. Uiteindelijk is er een sporthal opgeleverd die voldoet aan de meeste van de uitgangspunten en doelen die zijn gesteld.

---

¹⁵ Motie van 7 november 2019.

De raad is sterk betrokken geweest bij de kaderstelling en de latere verfijningen en wensen en bedenkingen bij het project. Het proces van kaderstelling en onder andere de consultatieronde door de externe projectleider hebben geleid tot een aanpak die het vertrouwen gaf dat het project goed zou gaan verlopen. Het inhuren van de externe projectleider heeft daarin een positieve rol gespeeld, en was ook nodig omdat de ambtelijke organisatie in die periode meerdere grote projecten tegelijkertijd moest uitvoeren.

De informatievoorziening aan de raad, en de vragen die de raad op basis daarvan stelt, hebben vaak een hoog detailniveau. Opvallend is dat na het vaststellen van de kaders, het verloop van het project ten aanzien van die kaders weinig aan de orde is geweest, en details over zaken die in beginsel meer met uitvoeringskwesaties te maken hebben juist wel. Voorbeelden van gedetailleerde uitvoeringsonderwerpen zijn: de omvang van de ruimte voor de beheerders, de technische installaties, en de samenstelling van de commissie die de aanbestedingen beoordeelt.

De informatievoorziening rond de nieuwe sporthal is ad hoc en gefragmenteerd, in de zin dat die niet op vaste momenten en niet met een vaste structuur in relatie met de kaders door het college wordt aangeboden, maar afhankelijk is van 'wat er speelt'. De keuze van onderwerpen die in de raad rond het project aan de orde komen, lijkt ook relatief sterk te worden beïnvloed door de context van een kleine gemeenschap waarin de voortgang van het project voor iedereen zichtbaar is, en ook in de gemeenschap (intensief) besproken wordt.

Wat meespeelt, is dat er van oudsher een organisatie- en bestuurscultuur binnen de gemeente is van 'aanpakken en oplossen' en daarbij krijgt de zorgvuldigheid in de informatievoorziening mogelijk niet altijd de aandacht die het verdient. De zorgvuldigheid is echter juist extra belangrijk vanwege de eerder genoemde context van een kleine gemeenschap waarin veel informatie ook via andere kanalen bij de raad terecht komt.

Het niet systematisch organiseren van de informatievoorziening en het gedetailleerde niveau van informatie zijn terug te vinden in de vragen en antwoorden die in de raad aan de orde komen, de (circa tien) raadsinformatiebrieven en de raadsinformatieavond. Geconstateerd kan worden dat er ten aanzien van raadsinformatiebrieven en de raadsinformatieavond geen eenduidig kader is voor de structuur en inhoud. In de praktijk leidt dat tot veel, gefragmenteerde en gedetailleerde informatie aan de raad, waarbij het de vraag is of die (wijze van) informatievoorziening optimaal invulling heeft gegeven aan de kaderstellende en controlerende taak van de raad.

3 Betekenisvolle momenten De Tuunen

In dit hoofdstuk wordt de casus De Tuunen beschreven in de vorm van de door betrokkenen ervaren betekenisvolle momenten. Daarbij wordt aangegeven welke momenten volgens betrokkenen belangrijk en bepalend waren voor het verloop van het project, en hoe volgens betrokkenen op die momenten de besluitvorming, informatievoorziening en uitvoering er uit zagen. Dit beeld van de betrokkenen heeft de rekenkamercommissie nader geduid vanuit de documentenanalyse. Op basis daarvan heeft de rekenkamercommissie een aantal bevindingen geformuleerd.

Betekenisvolle momenten

3.1 Het eerste betekenisvolmomenten bij het project De Tuunen komt voort uit een eerder plan van Stichting Woontij op een andere locatie in Den Burg. Met het aannemen van een motie¹⁶ door de gemeenteraad in 2014 kon dat plan niet doorgaan. Daardoor dreigde een financiële claim van Woontij van bijna 3 miljoen euro. Het college krijgt met de motie van de raad tegelijkertijd de opdracht om het probleem samen met Woontij op te lossen.

3.2 Een volgend belangrijk betekenisvol moment is dat het college en Woontij kort daarop tot overeenstemming komen en een deal vastleggen. Die deal wordt in het seniorenconvent (met alle fractievoorzitters) vertrouwelijk besproken. De deal is dat beide partijen ca. de helft van het verlies nemen; zo wordt de claim voorkomen. Het kader voor deze afspraken is in algemene bewoordingen vastgelegd in de begroting 2016, paragraaf grondbeleid (inclusief financiële afspraken) en ook aan de orde gekomen in een raadsinformatieavond (in juni 2015).¹⁷

3.3 Het plan komt in de raad vervolgens onder meer aan de orde in het kader van het voorstel voor grond-exploitatie (grex). Bij de behandeling van de grex zijn financiële risico's aan de orde geweest. In het raadsadvies staat dat de exploitatie van De Tuunen beperkte risico's kent. In de behandeling in de raadscommissie op 6 maart 2018 worden door raadsleden vragen gesteld over de financiële risico's. Uit de interviews is naar voren gekomen dat raadsleden zich ook bewust waren van financiële risico's gegeven de opzet van het project met relatief veel sociale-huurwoningen en een kleine marge. De raad gaat akkoord met het voorstel, maar vraagt wel om overschrijdingen meteen aan de raad te rapporteren. Op 14 maart 2018 neemt de raad het besluit om de grex buurtschap De Tuunen vast te stellen, waarmee de financiële en inhoudelijke kaders zijn vastgesteld.

Op dat moment is er bij raadsleden enthousiasme over het project. Er was een grote wens om te bouwen. Niet alleen is het probleem van een eventuele claim van tafel, ook is men enthousiast over woningen voor de Texelse bevolking, het aantal sociale-huurwoningen en het duurzame en innovatieve karakter van het bouwproject. Het college krijgt de opdracht zo snel mogelijk te starten met het bouwrijp maken van de ontwikkellocatie.

3.4 De raad wordt in maart 2018 geïnformeerd via een raadsinformatiebrief over het verwijderen van bomen aan de Marsweg. Er is verzet van omwonenden, en vanuit de raad wordt

---

¹⁶ Motie, 18 juni 2014, inzetten op wonen en winkelen.

¹⁷ Raadsinformatieavond (van 15 juni 2015).

het college gevraagd om een heroverweging. In nader onderzoek wordt aangegeven dat het toch mogelijk is om de bomen te behouden. De interventie van de raad rond de kap van de boomsingel wordt positief gewaardeerd door betrokkenen: de raad kreeg vanuit haar volksvertegenwoordigende rol een signaal en vroeg het college om in de uitvoering de kap te heroverwegen, wat ook is gebeurd.

3.5 Een bepalend betekenisvol moment bij De Tuunen is daarna op 15 november 2019 wanneer de raad de raadsinformatiebrief "*Behandeling 3 Raadsadviezen projecten in Den Burg*" ontvangt, waarin sprake is van een verwacht tekort van 564.000 euro. In de raadsinformatiebrief staat dat de kosten vooral worden veroorzaakt door vertraging bij Woontij als gevolg van de juridische procedure bij de Raad van State over het bestemmingsplan. De raad is al in 2017 over de vertraging in raadsinformatiebrieven geïnformeerd.¹⁸ In de raadscommissie van 3 en 4 december 2019 is de raad nader geïnformeerd over het verwachte verlies van 564.000 euro. Dan worden als oorzaken ook genoemd: het faillissement van één van de bouwers, de extra benodigde coördinatiekosten, en hogere bouwkosten door vertragingen. Raadsleden ervaren de nieuwe informatie over de overschrijding als een complete verrassing. De raad heeft tot dan toe geen signaal ontvangen dat er bij het project mogelijke tekorten zouden komen. Raadsleden zijn vooral niet tevreden met het laat beschikbaar komen van de informatie en de het in eerste instantie beperkte inzicht in de oorzaken van het verwachte verlies. Raadsleden hebben vraagtekens bij dit project, en met name bij de projectbeheersing door de gemeente.

Bevindingen

Bij het buurtschap De Tuunen was haast om het project te starten. Er was ook vanuit de raad druk om snel met het project te beginnen, want er was geen goed alternatief en wel een grote behoefte aan woningen. Mede door de behoefte om snel te beginnen, is er bij De Tuunen geen startnotitie opgesteld waarin doelen, uitgangspunten, financiën en tijdplanning uitgebreid zijn beschreven. Basis van het plan vormen de deal tussen gemeente en Woontij en het uitwerkingsplan dat opgesteld is.

Het raadsbesluit over de begroting is pas in maart 2018 genomen. Daarmee is het (financiële) kader vastgesteld in de uitvoeringsfase van het project.

De bestuurlijke en ambtelijke opdrachtgevers wijzigen tijdens de looptijd van het project. Dit maakt het project kwetsbaar en zeker ook bij wisselingen in de organisatie en het college. De kwetsbaarheid komt ook doordat er deels geen duidelijke projectorganisatie is vastgelegd.

De Tuunen is een innovatief project, met een duurzaam karakter en met verschillende typen woningen (waaronder zorgwoningen en tiny houses). Risico's aan een vernieuwend project zijn inherent maar die zijn niet opgenomen in het plan. De kleine winst in de grondexploitatie was ook een risico omdat er daardoor weinig financiële speelruimte is. In het raadsbesluit van maart 2018 zijn geen risico's genoemd en in het bijbehorende raadsvoorstel staat dat de risico's beperkt zijn.

De projectorganisatie betreft een samenwerking tussen gemeente en Woontij. In de informatievoorziening aan de raad heeft de rekenkamercommissie geen informatie gevonden over welk deel voor de gemeente te beïnvloeden is en welk deel de gemeente afhankelijk is van

---

¹⁸ Zie Bijlage II Feitelijk en chronologisch verloop projecten, project De Tuunen pagina 25 en verder.

Woontij of de markt. Daardoor is een deel van de risico's bij het project niet expliciet belegd. Woontij heeft bijvoorbeeld de opdracht aan aannemers laat verstrekt en de vergunning is later aangevraagd waardoor een vertraging in het project is gekomen.

Bij het project De Tuunen is informeel overleg geweest met de fractievoorzitters, en is relatief veel informatie in raadsinformatieavonden en raadsinformatiebrieven opgenomen.¹⁹ In de reguliere raads cyclus zijn minder stukken over De Tuunen verschenen. Het gaat om slechts een beperkt aantal raadsvoorstellen met betrekking tot planologische, inhoudelijke en financiële kaders.

Bij het project De Tuunen is de informatie over de kostenstijgingen laat aan het licht gekomen. Er zijn geen voortgangsberichten geweest met problemen; pas bij de melding van het tekort (in november 2019) blijkt het te gaan om een kostenstijging van 592.000 euro, met per saldo een tekort van 546.000 euro. In de gesprekken met ambtenaren en het bestuur is aangegeven dat er signalen van toekomstige financiële overschrijdingen waren vóór de begrotingsbehandeling op 30 oktober 2019, maar dat de exacte omvang toen onbekend was. De organisatie is op basis van die signalen bij elkaar gaan zitten om alle zaken goed langs te lopen en om zo in de raadsvergadering (van december 2019) een inzichtelijk stuk neer te kunnen leggen.

---

¹⁹ Bij De Tuunen ongeveer 8 raadsinformatiebrieven.

4 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk staan conclusies die op basis van de bevindingen bij de twee onderzochte casussen kunnen worden getrokken. De rekenkamercommissie beveelt de raad op grond daarvan verbeteringen aan in de manier van werken rond grote projecten.

Een opmerking vooraf is dat de rekenkamercommissie constateert dat de gemeente Texel met de grote projecten van de afgelopen jaren laat zien dat het een gemeente met ambitie is. De projecten die in dit onderzoek onder de loep zijn genomen, zijn beide in opzet en omvang 'stevige' projecten te noemen. Van beide projecten kan gezegd worden dat ze het hoge ambitieniveau van de gemeente weerspiegelen. Met het project De Tuunen wordt een woonwijk gebouwd met innovatieve en duurzame elementen, wat goed aansluit op actuele trends in de woningmarkt en de samenleving. Van de nieuwe sporthal kan worden gesteld dat het een voorbeeld is van een duurzame, moderne en goed geoutilleerde binnensportaccommodatie.

Ambities zijn prijzenswaardig, maar ze vragen per definitie veel van een (kleine) ambtelijke organisatie en vragen ook om effectieve sturing. In wezen gaat dit onderzoek daarover. De conclusies en aanbevelingen gaan met name over de rollen van gemeenteraad, college en ambtelijk apparaat in relatie tot de informatievoorziening en sturing van grote projecten. Na dit hoofdstuk is ook de bestuurlijke reactie van het College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Texel opgenomen.

Conclusies

De negatieve ervaringen van de raad met de uitvoering van grote projecten beletten op dit moment een op vertrouwen gebaseerde, 'open' houding bij nieuwe projecten.

De spanning die is ontstaan tussen college en raad bij de projecten De Tuunen en de nieuwe sporthal is mede gevoed door eerdere negatieve ervaringen van de raad met andere projecten. Voor de raad gaat het om het gevoel dat ze onvoldoende en/of te laat wordt betrokken bij veranderingen in de projecten: een probleem bij de uitvoering van een groot project wordt pas gemeld als het zich al heeft voorgedaan. De negatieve ervaringen bij eerdere projecten geven een 'stapeling' van zaken die volgens de raad niet goed zijn gegaan. Er is door de negatieve ervaringen met grote projecten twijfel ontstaan bij raadsleden of de gemeente voldoende in staat is om een groot project te beheersen.

Dat heeft geleid tot een kritische houding van raadsleden ten aanzien van de uitvoering van grote projecten. Er is op dit moment geen vanzelfsprekend vertrouwen in de raad in de informatie die het college over grote projecten verstrekt. Er is tot op zekere hoogte sprake van een wat een situatie van 'gestold wantrouwen' kan worden genoemd, in de zin dat de uitvoering tot op een gedetailleerd uitvoeringsniveau wordt gevolgd. Het vertrouwen ontbreekt om de uitvoering over te laten aan college en het ambtelijk apparaat, en als raad vooral te sturen op hoofdlijnen. De relatie college-raad zou bij nieuwe projecten idealiter gebaseerd moeten zijn op vertrouwen en een 'open' houding, maar de recente ervaringen beletten dat op dit moment.

De controlerende taak ten aanzien van kaders is onvoldoende systematisch geborgd.

De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak. Bij beide casussen in dit onderzoek zijn kaders vastgesteld, maar is het proces van hoe en wanneer en met welke informatie die kaders

worden gecontroleerd niet systematisch georganiseerd. Bij de kaderstelling ontbreken afspraken over de momenten gedurende de projecten waarop de raad daarover geïnformeerd wordt, buiten de reguliere momenten in de begrotingscyclus. Het gevolg daarvan is dat de controle op de kaders vaak achteraf plaatsvindt in het geval van afwijkingen of problemen in de uitvoering. De informatievoorziening door het college aan de raad wordt in die zin te vaak gekenmerkt door *'management bij exceptions'*. Dat is een principe dat alleen kan werken indien alle uitzonderingen tijdig worden gedeeld met de raad.

Bij raadsleden ontstaat zo het gevoel dat ze geen grip hebben op het project en hun controlerende rol niet voldoende kunnen invullen. De informatie van het college over gevolgen van veranderingen voor de kaders is onvoldoende structureel geborgd, waardoor die informatie niet altijd tijdig en inzichtelijk is voor raadsleden. Door de lange doorlooptijd van grote projecten zijn wijzigingen doorgaans wel aan de orde, door zowel zaken die met de projectuitvoering te maken hebben als externe marktontwikkelingen.

De raad krijgt veel detailinformatie vooral via beheersmatig gerichte raadsinformatiebrieven.

Bij beide projecten stuurt het college veel gedetailleerde informatie aan de raad over een breed scala aan onderwerpen. Dat gebeurt meestal via raadsinformatiebrieven en een aantal keren via een raadsinformatieavond. De raadsinformatiebrieven zijn veelal gericht op projectbeheer en minder op projectverantwoording in relatie tot de opgave zoals vastgelegd in doelen en kaders. In de raadsinformatiebrieven wordt niet standaard teruggegrepen naar het verloop van het project in termen van 'tijd' 'geld' en 'kaders'. De raadsinformatiebrieven zijn in principe bedoeld om de raad te ondersteunen in het monitoren van de voortgang en van eventuele risico's van het project, maar ook die informatie is vaak niet (concreet) in de betreffende raadsinformatiebrieven terug te vinden. Doordat het in de raadsinformatiebrieven vooral over beheersmatige zaken gaat, gaan veel raadsragen ook over het beheer in plaats van over de realisatie van doelen en kaders.

In interviews met ambtenaren en de bestuurders is gemeld dat recent is geïnvesteerd in de beheersmatige en controlekant van grote projecten. De besluitvorming over (het proces van) de informatievoorziening binnen het gemeentelijke apparaat is recent gewijzigd. Er is sinds kort regelmatig een zogenoemd 'top-10 overleg', waarbij de verantwoordelijk projectleider in het MT een toelichting komt geven. Doel van de investering in de *control*-kant van projecten en van het overleg is ook de informatievoorziening aan de raad te verbeteren.

Het samenspel tussen raad en college is negatief beïnvloed door een verschuiving in de rolverdeling.

De raad richt zich op de kaderstellende en controlerende rol maar heeft zich bij beide casussen ook laten meenemen in details en uitvoeringszaken. Hierdoor verlaat de raad haar rol om op hoofdlijnen (doelen en kaders) te sturen. De raad stelt veel gedetailleerde vragen en het college verstrekt veel informatie zonder dat precies duidelijk is hoe de informatie zich verhoudt tot de gestelde doelen en kaders. Het samenspel tussen raad en college is hierdoor negatief beïnvloed: het leidt er toe dat de geëigende rolverdeling tussen raad (kaderstellend en controlerend) en college (uitvoerend) op onderdelen van de projecten is verlaten.

In de informatievoorziening tussen college en raad is niet altijd rekening gehouden met de context van een kleine eilandsamenleving.

In de kleine eilandgemeenschap van Texel is de voortgang van grote ruimtelijke projecten voor iedereen gemakkelijk zichtbaar, zowel voor inwoners als raadsleden. Dit geldt zeker ook voor De Tuunen en de nieuwe sporthal. Dat betekent dat informatie over de uitvoering van projecten ook breed gedeeld wordt, onder meer in de lokale media. De raad wordt daardoor niet alleen gevoed

door de informatie die ze van het college krijgt, maar ook door informatie die via inwoners, lokale media en eigen waarneming tot hen komt. Dat heeft bij zowel De Tuunen als de nieuwe sporthal geleid tot een dynamiek in de informatievoorziening die lastig is te sturen. Het heeft onder meer het gevolg dat de ambtelijke organisatie de ervaring heeft dat ze op “*eieren moet lopen*” en “*weinig credit hebben om een fout te maken*”. De indruk van betrokkenen is dat dit mede wordt veroorzaakt doordat eerdere negatieve ervaringen worden ‘meegenomen’ bij een volgend groot project, waardoor de organisatie niet “*met een schone lei*” kan beginnen.

De tijdplanning bij beide grote projecten was onvoldoende realistisch.

De ervaring bij beide casussen is dat de oorspronkelijke tijdplanning niet is gehaald. Daar zijn bij beide casussen verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Bij beide projecten had een meer realistische tijdplanning gemaakt kunnen worden, of op zijn minst een tijdplanning aangegeven kunnen worden waarbij risicofactoren voor uitloop van het project al benoemd waren. Uitloop en wijzigingen in de tijdplanning zijn overigens niet vreemd aan grote projecten in het algemeen. Door bij de start een optimistisch tijdpad aan te geven, werd het college genoodzaakt bij elke afwijking daarvan de raad te informeren over de vertraging. Met name bij de nieuwe sporthal is dit een aantal keren gebeurd, en heeft het college de raad niet altijd op tijd daarover geïnformeerd. Bij De Tuunen was er ook sprake van tijdsdruk om snel met het project te beginnen, maar waren er alsnog ook vertragingen. Het steeds moeten aanpassen van een optimistische tijdplanning heeft een negatief effect op het vertrouwen in de algemene beheersing van een project.

Bij De Tuunen ontbreekt een startnotitie waarin kaders zijn vastgelegd en is de overschrijding van het financiële kader laat gedeeld met de raad.

Bij De Tuunen is geen startnotitie opgesteld en is de financiële besluitvorming gedaan terwijl het project al in uitvoering was. Doordat een startnotitie ontbreekt, had de raad geen document in handen waarin concreet inzichtelijk is wat het beoogde resultaat, de planning, de kosten en risico's zijn bij de aanvang van het project. Daarnaast is de raad ineens met de toename van de kosten met 592.000 euro geconfronteerd. Tussentijdse signalen met waarschuwingen dat er risico's zijn die financiële consequenties hebben, zijn niet afgegeven door het college.

Bij de nieuwe sporthal is de informatievoorziening over het kader over het gebruik voor evenementen reactief met de raad gedeeld.

In oktober 2018 heeft het college ten aanzien van een extra investering voor de brandveiligheid met name bij grootschalige evenementen vooral gestuurd op de kosten. Hiermee heeft het college gestuurd op het financiële kader, maar heeft tegelijkertijd de uitvoering van het kader over het gebruik mogelijk beperkt. Deze informatie heeft het college reactief met de raad gedeeld. Het kader van de raad stelt dat alle “*huidige*” evenementen (d.d. maart 2016), die in de Koningshal of Ons genoeg zijn georganiseerd, ook moeten kunnen plaatsvinden in de nieuwe sporthal.

Aanbevelingen

1. Versterk het wederzijds vertrouwen tussen raad en college.

Voor een goede uitvoering van toekomstige grote projecten is het van groot belang dat raad en college weer vertrouwen krijgen in de rollen van beide partijen en in een effectieve onderlinge informatie-uitwisseling. Dit is essentieel omdat gegeven de lange doorlooptijd van grote projecten tussentijdse wijzigingen vrijwel inherent zijn aan een groot project.

2. Hanteer kaders op een werkbare wijze, zodat ze sturingsmogelijkheden bieden.

Kaders moeten zo geformuleerd zijn dat ze de raad verantwoordings- en interventiemogelijkheden bieden voor haar controlerende rol, en de raad mogelijkheden bieden om op hoofdlijnen te sturen. Een kader is een grens waarbinnen de uitvoering door de raad is gedelegeerd aan het college. Met kaderstelling geeft de raad richting en invulling aan de “Wat”-vragen en het college gaat met die opdracht van de raad aan de slag met de uitvoering, oftewel de “Hoe”-vraag. De raad zou haar kaders bij voorkeur moeten baseren op de vier ‘Wat-vragen’ die ook in de programmabegroting gebruikelijk zijn.²⁰ Het college moet – mede vanwege haar actieve informatieplicht – zo vroeg mogelijk aangeven of de kaders in termen van uitvoering werkbaar en haalbaar zijn, of waar eventuele afwijkingen vanwege uitvoeringstechnische beperkingen te verwachten zijn. Indien in een vroege fase van een groot project nog niet voldoende inzicht is, moet het mogelijk zijn om kaders gedurende het project in overleg nader uit te werken of te actualiseren.

3. Stel altijd een startnotitie op bij grote projecten en deel die met de raad.

De raad moet bij de start van een groot project altijd beschikken over een startnotitie. In een startnotitie komen naast de probleemanalyse aspecten aan de orde als doelstelling van het project, de planning, betrokkenheid van derden, en een eerste indicatie van budget en risico’s.

4. Maak heldere afspraken over het proces rond grote projecten en informeer op van tevoren afgesproken momenten.

De raad en het college moeten bij aanvang van grote projecten vooraf afspraken maken over het te doorlopen proces: wat zijn de betekenisvolle momenten bij het project, op welke ogenblikken wordt de raad erbij betrokken, en hoe wordt de informatievoorziening ingericht? Het is aan te bevelen om een aantal vaste momenten te kiezen waarop de raad geïnformeerd wordt ten aanzien van tijdsplanning, risico’s, en inhoudelijke en financiële kaders van grote projecten, ook als er *niet* sprake is van afwijkingen of problemen in de uitvoering. Daardoor blijft de raad regelmatig geïnformeerd op aspecten van de kaders en betrokken bij een project. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van een standaardschema dat in een raadsinformatiebrief wordt opgenomen. Op die manier wordt mede concreet vorm gegeven aan de actieve informatieplicht van het college (*Zie de bijlage voor een voorbeeld.*)

5. Stem de informatievoorziening tussen de raad en het college meer af op de rol van de raad.

Het samenspel tussen raad en college wint aan kracht indien de informatievoorziening over grote projecten afgestemd is op de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Voorkómen moet worden dat raadsleden ‘overvoerd’ worden met detailinformatie op uitvoeringsniveau waardoor ze onvoldoende op hoofdlijnen kunnen sturen. Over de kwaliteit en kwantiteit van raadsinformatiebrieven moeten de raad en het college afspraken maken. Het presidium moet samen met de griffier borgen dat de raadsinformatiebrieven voldoen aan de gemaakte afspraken en brieven die daaraan niet voldoen terug kunnen verwijzen.

6. Maak als raad bij belangrijke inhoudelijke keuzes in een groot project, gebruik van de mogelijkheid zelf expertise in te winnen.

Maak als raad incidenteel gebruik van de mogelijkheid om onafhankelijk van het college zelf expertise in te winnen bij de kaderstelling of bij de besluitvorming over belangrijke inhoudelijke keuzes in een groot project. De raad beschikt over een eigen begroting en daarmee kan de raad kennis van buiten inschakelen om zich te laten ondersteunen bij complexe besluitvorming, bij

---

²⁰ Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? Wat mag het kosten? Wanneer moet het resultaat bereikt zijn?

kaderstelling of bij verantwoordingsinformatie. Waak er daarbij voor om als raad een expertrol te nemen, die teveel over technische details gaat; een raadslid in een kleine gemeente is een deeltijdfunctie die zich op de hoofdlijnen moet kunnen focussen.

7. Stel een overdrachtdossier op voor raadsleden over grote projecten.

Omdat grote projecten vaak een lange doorlooptijd hebben, is het zinvol dat raadsleden bij de aanvang van een nieuwe raadsperiode een overdrachtdossier ontvangen van het college over de stand van zaken van grote projecten. Ook raadsleden die tussentijds in de raad komen, zouden dat dossier moeten krijgen.

8. Organiseer jaarlijks een werksessie over de afspraken rond kaders en informatievoorziening rond grote projecten

Bespreek gezamenlijk, bij voorkeur één keer per jaar, de gang van zaken rond grote projecten om te bezien of wordt voldaan aan de gemaakte afspraken over de wijze waarop kaders zijn gehanteerd, de inrichting van het proces rond grote projecten, en de informatievoorziening. Organiseer daartoe een gezamenlijke werksessie van raad, college en management(team). Daarbij kan eventueel worden aangesloten bij de al bestaande raadschallenges.

9. Start met een nieuwe aanpak langs de lijnen van de aanbevelingen, zonder vooralsnog nader onderzoek naar grote projecten te doen.

Binnen de ambtelijke organisatie zijn reeds stappen genomen om de beheersing van projecten te verbeteren. Samen met de aanbevelingen die hiervoor zijn gedaan, heeft de rekenkamercommissie de verwachting dat het vertrouwen en het samenspel tussen raad en college en in de informatievoorziening hersteld kan worden. De rekenkamercommissie beveelt aan om eerst met die nieuwe aanpak te gaan werken, en de voorgestelde fase 2 en 3 van het onderzoek in afwachting van de resultaten van de nieuwe aanpak niet uit te voeren.

Bestuurlijke reactie Rekenkamerrapport “Grote projecten”

Rekenkamercommissie de Waddeneilanden

Per email t.a.v. mevrouw E. Fogt

Postadres

Postbus 200
1790 AE Den Burg

Bezoekadres

Emmablan 15
1791 AT Den Burg

T 14 0222

F 0222 - 362287

E gemeente@texel.nl

I www.texel.nl

Zaaknummer	2630914	Contactpersoon	Mw E. van der Bruggen
		Telefoonnummer	0222 - 362 216
		E-mailadres	EvanderBruggen@texel.nl
Onderwerp	Bestuurlijke reactie rekenkamerrapport “Grote projecten”	Verzenddatum	7 juli 2020

Geachte mevrouw Fogt,

Wij willen u bedanken voor het gedegen onderzoek, door u gedaan op verzoek van de gemeenteraad van Texel naar twee grote projecten. Het gaat om de projecten “sporthal TXL” en de grondexploitatie “Den Burg oost - de Tuinen”. Het college kan zich vinden in uw conclusies en aanbevelingen, zodat er lering voor de toekomst uit kan worden getrokken, voor zowel de raad, college als ambtelijke organisatie.

Uw onderzoek heeft zich voornamelijk gericht op “lessen” leren voor de raad, college en de organisatie. Het onderzoek heeft zich gericht op de toekomst zodat bij de huidige lopende en toekomstige projecten zaken beter kunnen gaan lopen. De lessen die geleerd moeten worden, gaan vooral over het samenspel en de afstemming tussen raad, college en ambtelijk management. Over kaders (en eventuele afwijkingen daarvan) en over kostenbeheersing en budgetbewaking. Een belangrijk aspect is de informatievoorziening over het verloop van projecten.

De organisatie heeft een deel van de aanbevelingen al ingezet, waaronder een strakkere sturing en beheersing op de projecten en afspraken over kwalitatieve informatie naar de raad. Ook is de aanbeveling om het wederzijds vertrouwen tussen raad en college te versterken een belangrijk aandachtspunt, bij het management van de gemeente is het zoeken naar verbinding een speerpunt.

De in uw rapport genoemde aanbevelingen gaan hier ook nadrukkelijk over en als college kunnen wij ons daarin vinden. De opvolging van de aanbevelingen zullen wij in samenspraak met de raad en de organisatie gaan oppakken. Daarbij is het belangrijk dat we dezelfde beelden hebben ten aanzien van de conclusies en aanbevelingen. Daarom volgt hieronder een korte reactie van het college per conclusie en aanbeveling.

Conclusies

1. De negatieve ervaringen van de raad met de uitvoering van grote projecten beletten op dit moment een op vertrouwen gebaseerde, 'open' houding bij nieuwe projecten.

reactie college

Het college zal deze conclusie onderdeel laten zijn van het driehoeksoverleg van burgemeester, griffier en gemeentesecretaris. Uw aanbeveling om jaarlijks een werksessie te organiseren rondom grote projecten kan hier een positieve bijdrage aan geven. Naast een strakkere aansturing door het college op de beleidsuitgangspunten vanuit de raad.

2. De controlerende taak ten aanzien van kaders is onvoldoende systematisch geborgd.

reactie college

Het college gaat bij de besluitvorming van projecten opnemen op welke wijze, waarover en wanneer de raad wordt geïnformeerd. Bij wijzigingen in de kaderstelling, buiten de geplande informatiemomenten, wordt actief geïnformeerd. Hierdoor wordt de controlerende rol van de raad versterkt. Er is in de organisatie al begonnen met het projectmatig werken.

3. De raad krijgt veel detailinformatie vooral via beheersmatig gerichte raadsinformatiebrieven.

reactie college

Het college komt in samenwerking met de griffier tot informatie op hoofdlijnen. De informatievoorziening is onderdeel van het "top-10" overleg in het managementteam. De informatie zal ingaan op de risico's, gestelde kaders en budgetten. Op dit moment wordt voor het project Nieuwlanderweg - Postweg de eerste informatie naar de raad opgesteld. De door de rekenkamercommissie als bijlage opgenomen voorbeeld in dit rapport wordt hierbij als basis gebruikt.

4. Het samenspel tussen raad en college is negatief beïnvloed door een verschuiving in de rolverdeling.

reactie college

Deze conclusie wordt door het college gedeeld en zal in het driehoeksoverleg besproken worden. Samen met het driehoeksoverleg wordt gesproken over de informatievoorziening die met de raad wordt gedeeld; is deze van voldoende kwaliteit om de rollen van de raad (controlerend en kaderstellend) en college (uitvoering) te gaan borgen. Dit vraagt van zowel college als raad de inspanning zich niet te verliezen in details.

5. In de informatievoorziening tussen college en raad is niet altijd rekening gehouden met de context van een kleine eilandsamenleving.

reactie college

Het college onderschrijft deze conclusie. Texel heeft een kleine eilandsamenleving, waardoor er mogelijk "ruis" op de lijn kan komen in de informatievoorziening aan de raad. Hierover moeten college en raad dan het gesprek aangaan. Het college verwijst ook naar antwoord onder 2: tijdige signaleringen van afwijkingen voorkomen vertroebelende (externe) informatie.

reactie college

De gemeente Texel is een zeer ambitieuze gemeente. Hierdoor zijn college, raad en organisatie geneigd om vol te gaan voor het realiseren van projecten. Door een meer realistische planning en tijdig informeren kan voorkomen worden dat projecten uit de "tijd" gaan lopen, zonder dat dit voldoende wordt gecommuniceerd. Door vaste informatiemomenten in de planning van grote projecten op te nemen kan dit ondervangen worden.

7. Bij De Tuunen ontbreekt een startnotitie waarin kaders zijn vastgelegd en is de overschrijding van het financiële kader laat gedeeld met de raad.

reactie college

Voor het college en organisatie is het project van de Tuunen een belangrijk leermoment geweest. Door het laat bekend worden van de toekomstige kostenoverschrijding, zijn er intern maatregelen genomen om dit in de toekomst te vermijden. Door de organisatie wordt bij grote projecten nu een plan van aanpak gemaakt. Daarnaast wordt een projectadministratie ingericht (in ontwikkeling) en bij grote projecten wordt voor de aansturing een projectgroep en ambtelijke stuurgroep ingesteld. Bij de grondexploitatie wordt er maandelijks inzicht en overzicht gegeven en besproken in een projectgroep. Bij de (her) berekening van de grondexploitatie is een extern bureau ingeschakeld voor berekening en controle van de informatie.

8. Bij de nieuwe sporthal is de informatievoorziening over het kader over het gebruik voor evenementen reactief met de raad gedeeld.

reactie college

Het college onderschrijft dit, in die zin dat om financiële redenen is gekozen om een scheidingswand eenvoudiger uit te voeren. Dat had gemeld moeten worden maar het college wil ervoor waken dat daarmee de conclusie wordt getrokken dat 'bestaande evenementen' geen doorgang zouden kunnen vinden c/q de kaders geweld aan is gedaan. Die conclusie kan wat het college pas getrokken worden, als er uit het nu lopende onderzoek naar voren komt dat inderdaad de bestaande evenementen geen doorgang meer kunnen vinden.

Aanbevelingen

1. Versterk het wederzijds vertrouwen tussen raad en college.

Deze aanbeveling neemt het college ter harte. Zie ook de reactie van het college onder uw 1e conclusie.

2. Hanteer kaders op een werkbare wijze zodat ze sturingsmogelijkheden bieden.

Het college zal bij de besluitvorming door de raad bij grote projecten de kaders helder formuleren, zodat de raad haar controlerende en kader stellende rol kan vervullen. Daarbij is het noodzakelijk dat college en raad het eens zijn over de zaken waarvoor kaders gesteld moeten worden en welke zaken uitvoering zijn.

3. Stel altijd een startnotitie op bij grote projecten en deel die met de raad.

Het college volgt dit advies op. Voor het grote project Nieuwlanderweg - Postweg is een plan van aanpak gemaakt, dat is vastgesteld door de raad. Hierin zijn naast de informatiemomenten ook de risico's, planning en betrokkenheid van derden opgenomen.

4. Maak heldere afspraken over het proces rond grote projecten en informeer op van tevoren afgesproken momenten.

Deze aanbeveling is al overgenomen door het college en binnen de organisatie uitgezet. Uw meegeestuurde voorbeeld zal in de toekomst onderdeel zijn van de informatievoorziening aan de raad. Bij grote projecten zal de raad geïnformeerd worden ten aanzien van tijdsplanning, risico's, en inhoudelijke en financiële kaders.

5. Stem de informatievoorziening tussen de raad en het college meer af op de rol van de raad. Het college neemt deze aanbeveling over. De driehoek en het presidium zullen ingeschakeld worden om te borgen dat de raadsinformatiebrieven voldoen aan de gemaakte afspraken en brieven die daaraan niet voldoen terug verwijzen. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de organisatie om te voldoen aan de gestelde kwaliteit, te rapporteren op een wijze dat een ieder zijn/haar rol kan vervullen.

6. Maak als raad bij belangrijke inhoudelijke keuzes in een groot project, gebruik van de mogelijkheid zelf expertise in te winnen.

Dit is een aanbeveling aan de raad, het college zal dit verzoek ondersteunen.

7. Stel een overdrachtdossier op voor raadsleden over grote projecten

Het college zal bij de nieuwe raadsperiode een overdrachtdossier samenstellen.

8. Organiseer jaarlijks een werksessie over de afspraken rond kaders en informatievoorziening rond grote projecten

Het college is bereid om dit gezamenlijk met de raad op te pakken. Vooraf zal in de driehoek besproken worden op welke wijze deze raadsavond georganiseerd kan worden.

9. Start met een nieuwe aanpak langs de lijnen van de aanbevelingen, zonder vooralsnog nader onderzoek naar grote projecten te doen.

Zoals u al terecht constateert zijn er binnen de ambtelijke organisatie stappen genomen om de beheersing van projecten te verbeteren, waaronder de aansturing, rollen en verantwoordelijkheden te benoemen, de informatievoorziening kwalitatief naar een hoger peil brengen, voor ieder project een realistische planning te maken en het inrichten van een projectadministratie. Het college ondersteunt ook uw aanbeveling om eerst met die nieuwe aanpak te gaan werken en de voorgestelde fase 2 en 3 van het onderzoek, in afwachting van de resultaten van de nieuwe aanpak, niet uit te voeren

Wij willen u nogmaals danken voor het voortvarende en gedegen onderzoek, door u gedaan op verzoek van de gemeenteraad van Texel naar de twee grote projecten "sporthal TXL" en de grondexploitatie "Den Burg oost - de Tuunen". Wij hebben samen met u de verwachting dat het vertrouwen in het samenspel tussen raad en college en in de informatievoorziening hersteld gaat worden zeker gezien de stappen die er al genomen zijn.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van gemeente Texel,

de secretaris,

de burgemeester,

drs. E.C. van der Bruggen

ir. M.C. Uitdehaag

Bijlage I: Mogelijkheden routekaart met informatievoorziening voor grote projecten

Informatie aan de raad over grote projecten moet zoveel mogelijk vanuit de kaders gaan over de interventiemogelijkheden van de raad.

De raad moet op de hoogte worden gebracht van de mate waarin de doelen, uitgangspunten en kaders gerealiseerd worden. Ook moet de raad informatie ontvangen over het verloop van (dan wel knelpunten/risico's in) het project in de tijd en met betrekking tot het budget. De raad zou idealiter inzicht moeten hebben in de organisatie-opzet en eventuele veranderingen daarin voor zover die van invloed zijn op het projectverloop.

Naast de inhoudelijke aspecten is het ook van belang dat er duidelijkheid is op welke momenten informatie beschikbaar is. De inrichting daarvan hangt samen met de fase waarin een project zich bevindt. De projectfase bepaalt mede de invloed die nog op een project kan worden uitgeoefend. In eerste fase is er nog veel invloed op doelen, uitgangspunten en kaders. In latere fasen ligt het accent meer op de controle en (bij)sturen op het inhoudelijke en financiële verloop.

Bij elk project kan een soort *routekaart* worden opgesteld met de belangrijkste fasen van het project en de betekenisvolle momenten per fase. Dan kan ook inzichtelijk worden gemaakt op welke momenten waarover de raad geïnformeerd en betrokken wordt.

Op die manier kan een matrix worden opgesteld die het verloop in de tijd van het project weergeeft en de betekenisvolle momenten en de (daarbij horende informatievoorziening). Een dergelijke matrix zou standaard in raadsinformatiebriefjes over het project kunnen worden opgenomen. Met de onderstaande matrix is het mogelijk om de informatie aan de raad inzichtelijk en minder fragmentarisch te maken. Specifiek is het belangrijk om altijd de risico's te actualiseren in de informatie.

Routekaart Project ....

	Raadsbrief Voorfase/ startnotitie	Raadsbrief Besluit	Raadsbrief Uitvoering	Etc.
Wat willen we bereiken? Inhoudelijke kaders				
Wat gaan we daarvoor doen? Organisatie en activiteiten				
Wat mag het kosten? Financiële kaders				
Wanneer moet het resultaat bereikt zijn? Tijdsplanning				
Risico's				

Bijlage II: Feitelijk en chronologisch verloop projecten

In deze bijlage wordt ingegaan op het verloop van de twee casussen. Bij elke casus wordt het feitelijke verloop in de tijd van het project gegeven. Dit wordt gedaan vanuit het gezichtspunt van de informatievoorziening aan de gemeenteraad (zie over de aanpak hoofdstuk 1).

De nieuwe sporthal

- In 2011 heeft het college opdracht gekregen van de raad tot het voorbereiden van een raadsbesluit over renovatie en/of (gedeeltelijke) nieuwbouw van de binnensportaccommodaties.²¹ Bij de opdracht is een aantal principekeuzes gedaan door de raad. Het gaat onder meer om principekeuzes voor:
  - de locatie;
  - het in samenspraak met gebruikers en andere belanghebbenden maken van een programma van eisen;²²
  - regie en invloed over beheer en exploitatie van de sportvoorzieningen door de gemeente, waaronder het duurzaam borgen van laagdrempelige toegankelijkheid (i.v.m. tarieven) en het beschikbaar zijn van accommodaties (openstelling) voor de Texelse bevolking.
- In de periode daarna worden door de gemeente diverse mogelijke oplossingsrichtingen onderzocht ten aanzien van de renovatie en/of (gedeeltelijke) nieuwbouw. In 2014 leidt dit tot een raadsadvies waarin een aantal mogelijke scenario's onderbouwd en met een wisselende tijdshorizon worden weergegeven, inclusief een raming van het budget:
  - Perspectief 5 jaar: beperkte renovatie – 354.000 euro
  - Perspectief 20 jaar: renovatie De Koninghal en Ons Genoegen – 3.597.000 euro
  - Perspectief 20 jaar: nieuwbouw De Koninghal/renovatie Ons Genoegen – 3.849.000 euro
  - Perspectief 40 jaar: volledige nieuwbouw – 6.771.000 euro
- Op basis van het raadsadvies besluit de raad in oktober 2014 tot nieuwbouw van één binnensportaccommodatie ter vervanging van de oude sporthallen. Het college krijgt de opdracht om de raad op in februari 2015 te adviseren over: de grondexploitatie, de financiële onderbouwing, en het functioneel programma van eisen. Ook krijgt het college de opdracht de kaders voor de aanbesteding van realisatie, en van beheer en exploitatie van de nieuwe binnensportvoorziening medio 2015 aan de raad voor te leggen ter besluitvorming.
- In een Raadsinformatiebrief (van 20 april 2015) wordt door het college medegedeeld dat de voorbereiding van het raadsadvies, met name vanwege het onderzoek naar de fiscale aspecten, nog niet klaar is en dat raadsbehandeling wordt uitgesteld naar ofwel juni ofwel september 2015. De oorspronkelijke tijdsplanning (start bouw uiterlijk eind 2017, oplevering in juli 2018 en in gebruik name in september 2018) kan dan niet worden gehaald.
- In de gemeenteraad van 21 oktober 2015 komt de nieuwbouw aan de orde, maar worden de adviezen niet inhoudelijk besproken, omdat onduidelijkheid in de commissievergadering is ontstaan over het functioneel programma van eisen en de daarbij horende investeringsraming. De portefeuillehouder heeft in de vergadering het advies van de agenda gehaald. De raad kon daardoor ook geen keuze maken tussen verschillende opties.
- Het college besluit vervolgens om in het proces een consultatieronde in te bouwen onder leiding van een externe projectleider. Het gaat om een herijking van het functioneel programma van eisen en de investeringsraming. In een Raadsinformatiebrief (van 1 december 2015) is aangegeven dat het advies aan de raad over het functioneel programma van eisen, het budget en de locatie in april 2016 zal worden gegeven.
- Hoofdvraag van de consultatieronde was of de nieuwe sporthal primair bedoeld is voor het bewegingsonderwijs van scholen en sportverenigingen van het eiland, of dat een multifunctionele sporthal moet worden met mogelijkheden voor een onder meer topsport. In de consultatieronde is gesproken met gebruikers uit (onderwijs en sportverenigingen) en met alle raadsfracties.

²¹ De opdracht loopt parallel aan de opdracht tot het voorbereiden van een raadsbesluit over het zwembad Molenkoog.

²² Amendement.

- De consultatieronde en de voorbereiding van de kaders in een raadscommissie leidt tot de formulering van zes kaders. De kaders worden in een raadsbesluit in maart 2016 vastgesteld in een “Kaderstellende raadsopdracht nieuwbouw binnensportaccommodatie”. Het gaat om de volgende kaders:

Kaders (23 maart 2016)

1. Ten aanzien van de rol en verantwoordelijkheid van de raad

De raad bepaalt de uitgangspunten en kaders van de opdracht (het ‘wat’ van de opdracht) en het college voert vervolgens de opdracht binnen die uitgangspunten en kaders uit (het ‘hoe’ van de opdracht). Voorstellen aan de raad worden vervolgens getoetst aan die uitgangspunten en kaders.

2. Ten aanzien van de sportvisie

De noodzaak van (behoefte aan) een nieuwe sporthal is voldoende aangetoond en hoeft wat betreft de vastgoedontwikkeling niet te wachten op de sportvisie. Mogelijke samenhang tussen beide wordt ondervangen door interne coördinatie/monitoring van beide opdrachten.

3. Ten aanzien van de behoefte-bepaling

Uitgangspunt is dat uitgegaan wordt van de leerlingenprognose voor het basis- en middelbaar onderwijs én van de toekomstige behoefte van de sportverenigingen, waarbij rekening wordt gehouden met trends en ontwikkelingen zowel ten aanzien van het bewegingsonderwijs (voor basis- en middelbaar onderwijs) als ten aanzien van de sportbeoefening (ontgroening/vergroeiing).

4. Ten aanzien van de functionaliteit (ambitie)

De ambitie is om een sobere en doelmatige sporthal te realiseren die primair gericht is op het gebruik t.b.v. het bewegingsonderwijs en de lokale sportverenigingen, maar die tevens geschikt is voor de andere activiteiten zoals de TESOvergadering, lezingen en andere (niet-sport) activiteiten welke de laatste paar jaar in de Koninghal of Ons Genoegen zijn georganiseerd. Hierbij geldt dat alle huidige evenementen en activiteiten ook in de nieuwe sporthal zullen kunnen plaatsvinden terwijl voor nieuwe activiteiten en evenementen het principe ‘Nee, tenzij’ geldt. (Er is bij het raadsbesluit aangegeven dat de raad uitspreekt dat **alle** activiteiten die de afgelopen jaren in de Koninghal of Ons Genoegen zijn georganiseerd, ook in de nieuwe sporthal moeten kunnen plaatsvinden.)

5. Ten aanzien van de locatie

De nieuwe Sporthal zal gebouwd worden aan de zuid-oostzijde van het LTS-terrein, omdat daar synergievoordelen te behalen zijn kijkend naar de plannen die voor dat gebied inmiddels bestaan. Voor de overige gronden in dat gebied (buiten dus de sporthal en de parkeerplaatsen) zullen stappen genomen worden tot het bestemmen als maatschappelijk.

6. Ten aanzien van beheer en exploitatie

Het beheer en de exploitatie zal niet worden uitbesteed aan een commerciële partij en blijft een verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast zal bekeken worden of er mogelijkheden zijn in het sociale domein zijn om sporthal-beheerstaken uit te laten voeren.

- In juni 2016 volgt het raadsbesluit om een voorbereidingskrediet af te geven voor de plantwikkeling. De verdere voorbereiding kan vanaf dat moment van start, en de externe projectleider kan verder gaan met de verdere planontwikkeling binnen de kaders.
- In de programmabegroting 2017 (raadsbehandeling op 10 november 2016) wordt het budget vastgesteld voor de nieuwbouw van 7,5 miljoen euro.²³ De bouw start naar verwachting eind 2017.²⁴
- Op een Raadsinformatieavond (van 14 december 2016) wordt de informatie gegeven dat een Design and Build (DB) procedure wordt gevolgd in plaats van een traditionele wijze van aanbesteden. Op de zelfde Raadsinformatieavond wordt ook een gewijzigd tijdpad aangegeven. Op die avond geven diverse raadsleden aan dat dit soort zaken in de commissie moet worden besproken en niet in een raadsinformatieavond.

²³ Programmabegroting 2017, p. 120.

²⁴ Programmabegroting 2017, p. 76.

- De keuze van het college voor een DB-procedure komt voort uit het taakstellende budget en de zekerheid die een DB-procedure geeft over de prijs. Ook kunnen volgens het college daardoor marktpartijen eerder betrokken worden, waardoor binnen relatief korte tijd duidelijk wordt of de markt in staat is om binnen de taakstelling het project te realiseren. Een DB-procedure betekent dat een vraagspecificatie moeten worden meegegeven aan de marktpartijen. Het college is van oordeel dat de eerder door de raad vastgestelde op onderdelen daarvoor te abstract zijn en verfijnd dienen te worden. Daarop volgt (op 15 februari 2017) een raadsbesluit over verfijningen en wensen en bedenkingen (zie het kader). De raad geeft op basis van de wensen en bedenkingen de voorkeur aan voor een DBM-procedure. Het college heeft op 4 april 2017 over de ingediende wensen en bedenkingen besluiten genomen en die per raadsinformatiebrief van 9 mei aan de raad medegedeeld. Het college houdt vast aan de DB-procedure. Op basis van een inventarisatie van het gebruik door bewegingsonderwijs en sportverenigingen wordt de zaalcapaciteit uitgebreid (een 5e zaal en dus meer vloeroppervlak). Met name omdat ook de turnvereniging in de hal komt, is de uitbreiding nodig. De uitbreiding heeft ook financiële gevolgen. Mede daardoor en door stijgende bouwrijzen en extra kosten in het kader van duurzaamheid komt het begrote budget uit op 7,9 miljoen euro.

Raadsbesluit verfijningen t.b.v. vraagspecificatie DB-procedure (raadsbesluit van 15 februari 2017)

1. De omvang van de accommodatie

De omvang van de binnensportaccommodatie wordt bepaald op 5 zaaldelen.

2. Evenementen

De accommodatie moet geschikt zijn om te kunnen worden ingezet voor de (niet-sport gerelateerde) evenementen die tot op heden in Ons Genoegen plaatsvinden.

3. Kwaliteit

De binnensportaccommodatie moet voldoen aan de basiskwaliteit die daarvoor geldt. Voldaan moet worden aan de wettelijke eisen en normen (zoals ten aanzien van arbeidsomstandigheden en hygiëne).

Aanbevelingen van sportkoepels worden niet verplicht gesteld. Ten aanzien van installaties wordt ingezet op beproefde concepten met het oog op de op het eiland beschikbare expertise (verhelpen van storingen, enz.).

4. Beeldkwaliteit

De sporthal moet voldoen aan redelijke eisen van welstand en in overeenstemming zijn met de beeldkwaliteit die zal worden beschreven in het op te stellen bestemmingsplan Den Burg Zuid.

5. Duurzaamheid

Ingezet wordt op een energieneutraal gebouw. De wijze waarop dat vorm en inhoud gegeven wordt én vervolgens gegarandeerd wordt is aan de marktpartij. Een hogere investeringslast is daarbij verantwoord indien deze leidt tot een navenante lagere exploitatielast.

6. Beperking kosten onderhoud

Ingezet wordt op een gebouw dat tegen zo laag mogelijke kosten ook onderhouden kan worden. De wijze waarop dat vorm en inhoud gegeven wordt is aan de marktpartij.

En heeft de volgende wensen en bedenkingen ten aanzien van de voorgenoemde wijze van behandeling.

1. Nu al vastleggen wát de kwaliteit over bijvoorbeeld (en dat mag college invullen) 20 jaar zou moeten zijn; maak dat concreet bij de aanbesteding. Design, Build and Maintenance dus.

2. Apparatuur en materialen van de huidige sporthallen gebruiken in de nieuwe sporthal.

3. Nadat het basisprogramma is omschreven, prijs niet het enige criterium te laten zijn waarop wordt getoetst, maar meerdere criteria op te nemen in de weginq.

- Het college meldt in een Raadsinformatiebrief (van 23 mei 2017) dat de aanbesteding op 19 mei 2017 reeds is gestart en dat uit is gegaan van een DB-procedure en niet van een DBM.
- In de zomer van 2017 worden er raadsragen gesteld over de tijdsplanning naar aanleiding van de informatie dat in de aanbestedingsdocumenten 1 juni 2019 als uiterlijke opleverdatum wordt vermeldt. Het college geeft op 17 augustus antwoord en een toelichting op de gewijzigde datum. Onder andere wordt gewezen op de DB-procedure die invloed had op de planning. Abusievelijk is de nieuwe planning wel in het collegevoorstel opgenomen en niet in de raadsinformatie brief van 9 mei, waarvoor het college excuses aanbiedt. De oplevering zal eind 2018 zijn i.p.v. zomer 2018. In de programmabegroting 2018 wordt echter gemeld dat de bouw in het begin van het derde kwartaal van 2018 start zal gaan en de verwachte opleveringsdatum eind mei 2019 is.²⁵

²⁵ Programmabegroting 2018, p. 88.

- Op 20 september 2017 neemt de raad het besluit de intentie uit te spreken om te komen tot een stichting sportaccommodaties en daar het beheer van de nieuwe sporthal onder te brengen. Het college krijgt opdracht in oktober 2018 een voorstel te doen voor de oprichting van de beheerstichting, die 1 januari 2019 operationeel moet zijn.
- Het college meldt in een Raadsinformatiebrief (van 10 oktober 2018) dat t.b.v. de sporttechnische inrichting van de nieuwe sporthal er een separaat aanbestedingstraject is gevolgd met een plafondbedrag van 260.000 euro. Bij het afzonderlijk aanbesteden van de toestellen en inrichting zijn de gebruikerseisen meegenomen. Het bedrag is onderdeel van het gehele taakstellende budget.
- In dezelfde Raadsinformatiebrief (van 10 oktober 2018) geeft het college aan de aannemer opdracht te gaan geven om voor een relatief geringe meerprijs (37.950 euro excl. BTW) dakbedekking op de sporthal aan te brengen die een levensduur heeft van 40 jaar i.p.v. de in het plan opgenomen 25 jaar.
- In september 2019 is de sporthal opgeleverd. De TESO-jaarvergadering heeft zonder problemen plaatsgevonden in de hal. Vervolgens wil ook de woonbeurs de sporthal huren. Dit plan krijgt echter geen vergunning. De woonbeurs is daarop naar de evenementenhal bij de Krim gegaan. In de Texelse Courant wordt er melding gemaakt dat de sporthal niet voor alle evenementen toegankelijk is. Over het niet verlenen van de vergunning verlenen worden door de raad vragen gesteld. Het antwoord (van 24 september 2019) is dat de hal weiliwaar kan worden gebruikt voor evenementen, maar dat daarvoor wel een evenementenvergunning moet worden verleend die maakt dat aan bepaalde (brandveiligheid)eisen moet worden voldaan. Bovenstaande kan betekenen dat een evenement niet terecht kan in de sporthal. Gesteld wordt dat de eindexamens/diploma-uitreikingen van de OSG en de jaarlijkse TESO-vergadering in ieder geval wel in de sporthal toegestaan worden. In het algemeen geldt dat de eisen bij de bouw zijn zo opgesteld dat vergunningen van oude evenementen kunnen, maar de sporthal niet automatisch ook een evenementenhal geworden.

De nieuwe wethouder kreeg n.a.v. de discussie over de vergunningen voor evenementen hierover een motie van afkeuring.²⁶ Ook wordt een motie aangenomen waarin het college wordt opgeroepen "te onderzoeken wat de kosten (en andere consequenties) zijn indien de Sporthal alsnog zodanig wordt aangepast, dat hij tevens geschikt is voor de andere (niet-sport) activiteiten welke de laatste paar jaar in de Koninghal of Ons Genoegen zijn georganiseerd en dat aan de gemeenteraad te melden, zodat hij kan besluiten de aanpassing alsnog wel of niet te doen".²⁷

De Tuunen

- Het project De Tuunen komt voort uit een eerdere plan van Stichting Woontij (de enige woningcorporatie op Texel) op een andere locatie in Den Burg. Dat eerdere plan betrof de ontwikkeling van detailhandel en woningen op een locatie op de hoek Waaldereind/Bernhardlaan. Het plan was een initiatief van Woontij.
- Met het aannemen van een motie²⁸ door de gemeenteraad in 2014 besloot de raad op 18 juni 2014 om toch geen medewerking te verlenen aan het plan. Als gevolg daarvan werd ook de productie van sociale woningen bevroren, en er dreigde een juridisch conflict met Woontij. De gemeente zag zich geconfronteerd met financiële risico's (als gevolg van een mogelijke claim van bijna 3 miljoen euro van Woontij) en met het maatschappelijke risico dat er geen (sociale) woningen zouden worden gebouwd. Het college krijgt met de motie van de raad tegelijkertijd de opdracht om het probleem op te lossen met Woontij.
- Met de raadsinformatiebrief (van 4 november 2014) geeft het college een toelichting op de stand van zaken als gevolg op de afgewezen vergunning voor het project Waaldereind van Woontij. Aangegeven is dat Woontij aan de Raad van State en aan de gemeente een beroepschrift heeft gestuurd. Het beroep aan de Raad van State betreft de geweigerde omgevingsvergunning en aan de gemeente het besluit om het bestemmingsplan niet vast te stellen. De gemeente voert overleg met Woontij zodat het beroep uiteindelijk niet behandeld zou hoeven te worden. Over de richting van de uitkomst kan de gemeente op dat moment nog niks vertellen.

²⁶ Motie 2 oktober 2019.

²⁷ Motie 7 november 2019. In een Raadsinformatiebrief van 3 december 2019 zegt het college toe de betreffende onderzoeksopdracht met de raad af te stemmen in februari 2020.

²⁸ Motie, 18 juni 2014, inzetten op wonen en winkelen.

- Hetcollege en Woontij komen daarna tot overeenstemming en leggen een deal vast. De deal is dat beide partijen ca. 50% van het verlies nemen; zo wordt de claim voorkomen. De deal houdt onder meer in dat de gemeente aan Woontij in een nieuw te realiseren project grond levert voor de bouw van 100 sociale huurwoningen (70% van het totaal aantal woningen) tegen een verlaagd tarief (korting op de grondprijs maximaal 7.500 euro). De deal houdt i.v.m. eisen van de provincie ook in dat woningen een tijdelijk tot redelijk permanent karakter hebben.
- De deal wordt in het zogenoemde seniorenconvent (met alle fractievoorzitters) besproken.
- Het kader voor deze afspraken wordt later in algemene bewoordingen vastgelegd in de begroting 2016, paragraaf grondbeleid (incl. financiële afspraken). De afspraken zijn ook aan de orde gekomen in een Raadsinformatieavond (in 2015).²⁹ Er is dan echter niet een startdocument dat met de raad wordt besproken.
- Op de Raadsinformatieavond (van 18 mei 2016) presenteerde het college de voortgang op het project dat eind 2015 was gestart met de selectie van een landschapsarchitect die in opdracht van gemeente én Woontij (samen) een schetsontwerp is gemaakt voor het ontwikkelgebied.
- In 2016 wordt een uitwerkingsplan opgesteld waarin het plan in grote lijnen wordt omschreven.
- Omwonenden hebben beroep aangetekend bij de Raad van State. In een raadsinformatiebrief van 17 november 2017 wordt gemeld dat één onderdeel van het beroep gegrond is verklaard op basis van een vormfout, waardoor het uitwerkingsplan in zijn totaliteit is vernietigd. Er wordt aangegeven dat de reparatie van de vormfout kan gebeuren via het nieuwe bestemmingsplan voor het dorp Den Burg. Het project loopt hierdoor naar verwachting geen vertraging op.
- Op de Raadsinformatieavond (van 29 november 2017) is het plan opnieuw gepresenteerd en de positionering van de woningen en de clustering van woningen is daarin op een aantal onderdelen gewijzigd.
- Op 23 januari 2018 zijn raadsleden geïnformeerd over de stand van zaken van drie projecten, waaronder Buurtschap de Tuunen. In een rib van 27 februari 2018 zijn door het college antwoorden gegeven op vragen die op die avond zijn gesteld. De vragen en antwoorden gaan over verscheidene inhoudelijke (niet financiële) aspecten van het plan.
- In een Raadsinformatiebrief (van 27 februari 2018) wordt door het college de openstaande twaalf vragen van de RIA van 23 januari 2018 beantwoord. O.a. de wijziging ten opzichte van het schetsontwerp uit 2016 wordt getoond. Ook worden vragen over o.a. de omvang oppervlakte, wegen, woondichtheid beantwoord.
- Het raadsvoorstel voor de grondexploitatie (GREX) wordt behandeld in de raadscommissie van 6 maart 2018. In het raadsadvies staat dat de exploitatie van De Tuunen beperkte risico's kent. Zo wordt gesteld dat het planontwikkelingsrisico, marktrisico en procedurele risico beperkt zijn en het locatierisico zeer klein.
 In de commissie zijn vragen gesteld over de financiële risico's. Door D66 is opgemerkt dat de kostenopzet vrij laag is begroot. De wethouder; *“bevestigt dat vrij krap is begroot. Dit is gedaan om geen overschot te creëren, omdat je dan anders toch weer moet afdragen.”* Texel 2010 vindt de 32.000 euro voor de 40 vrije sector woningen wel heel summier, als het maar even tegen zit, kom je *“in de min”*. De wethouder antwoordt dat de eventuele risico's goed in kaart zijn gebracht en vrij gering blijken te zijn, want *“het is bouwen in een weiland”*. Op de sociale woningen levert de gemeente in en dat wordt gecompenseerd met de vrije-sectorbouw. Texel 2010 is akkoord, maar vraagt wel overschrijdingen meteen aan de raad te rapporteren. De wethouder: beantwoordt dat het project met heel veel bestuurlijke druk is opgezet en daarmee is ook de organisatie onder druk gezet. *“Valt er dan een steekje dan kan dat gebeuren, maar het moet in zo'n geval niet zo zijn, dat er geen gelegenheid is om dat recht te zetten, bevestigt de wethouder”*. De begroting op hoofdlijnen in het voorstel is als volgt:

²⁹ Raadsinformatieavond (van 15 juni 2015).

Tabel 1. Begroting op hoofdlijnen

Investerings	Bedrag	Opbrengsten	Bedrag
Bouwrijpmaken	€ 1.067.816	140 woningen	€ 2.609.940
Woonrijpmaken	€ 682.000		
Tijdelijk beheer	€ 2.210		
Plankosten	€ 745.197		
Rente boekwaarde	€ 4.350		
Subtotaal	€ 2.501.573	Subtotaal	€ 2.609.940
Kostenstijging	€ 67.784	Opbrengstenstijging	€ 0
Rentekosten	€ 16.066	Renteopbrengsten	€ 8.430
Totaal	€ 2.585.423	Totaal	€ 2.618.370
		Resultaat op eindwaarde	€ 32.947

- De raad stelt op 14 maart 2018 met de GREX de financiële kaders vast. Als overweging die ten grondslag aan het project ligt, wordt genoemd de wens voor de realisatie op korte termijn van Buurtskap de Tuunen met 140 woningen, waaronder 100 sociale huurwoningen voor het lagere huursegment, en het eerder vastgestelde planologische kader voor Buurtskap de Tuunen op 19 december 2017. Bij het raadsbesluit zijn twee concept tekeningen opgenomen van de inrichting van het project (d.d. 6 februari 2018). De raad besluit:
  - Kennis te nemen van het feit dat de bouwgrondexploitatiebegroting voor Buurtskap de Tuunen een kleine verwachte winst van € 32.947 oplevert en er voor de gemeente geen structurele kapitaallasten aan de exploitatie zijn verbonden;
  - Een krediet vrij te maken voor het totaal van de begrote kosten ad € 2.585.000;
  - De structurele onderhoudslasten ad € 17.950 per jaar mee te nemen voor jaarschijf 2020 in de programmabegroting 2019 1e fase;
  - Het college opdracht te geven zo snel mogelijk te starten met het bouwrijpmaken van de ontwikkellocatie.
- Op 14 maart 2018 wordt de raad ook geïnformeerd via een rib over het verwijderen van bomen aan de Marsweg. De buurt reageert fel in de commissie van 6 maart 2018 en de raad vraagt daarom aan het college om een heroverweging. In nader onderzoek wordt aangegeven dat het toch mogelijk is om de bomen te behouden. De interventie van de raad rond de kap van de boomsingel wordt als positief gewaardeerd. De raad kreeg vanuit volksvertegenwoordigende rol een signaal en vroeg het college om in de uitvoering de kap te heroverwegen. De raad gaf dus geen opdracht om de kap niet uit te voeren. Met het raadsbesluit, van 27 februari 2019 besluit de raad tot herstel van 2 punten uit het bestemmingsplan Den Burg. Hiermee wordt de tussenuitspraak van de Raad van State herstelt door het begrip "bedrijfswoning" aan te passen en de beschrijving van de wijze van ontsluiting van de woningen op de Marsweg en de Kadijksweg beter uit te werken.
- Een voorbeeld van informatie die raadsleden heeft verrast, betreft het dure segment huizen. Een aantal raadsleden is teleurgesteld dat de vraagprijs van een huis in het project de Tuunen relatief hoog is geworden. Naar de mening van een aantal raadsleden zijn dit niet direct de prijsklassen voor de lokale Texelaars. De raad is geïnformeerd dat er vrije-sectorwoningen in het project De Tuunen waren opgenomen, maar een indicatie voor een prijsklasse ontbrak.
- Op 15 november 2019 ontvangt de raad de RIB "*Behandeling 3 Raadsadviezen projecten in Den Burg*". In de rib wordt verwezen naar de herberekende GREX voor De Tuunen en een "verwacht tekort" van 564.000 euro wat leidt tot een extra investering van dat bedrag. In de rib staat dat de kosten vooral worden veroorzaakt door vertraging bij Woontij als gevolg van de juridische procedure bij de Raad van State over het bestemmingsplan.
- Halfjaarsrapportage 2019 vastgesteld in de raadsvergadering (van 18 september 2019), geen medelingen van financiële tekorten/ tegenvallers bij De Tuunen. Op pagina 198, wordt voor Den Burg Oost rekening gehouden met een verwacht resultaat 26.899 voordelig. De begroting 2020 in fase 2 is in de commissie op 30 oktober 2019 besproken. In de begrotingsvergadering van de raad op 7 november 2019 is de kostenstijging bij De Tuunen niet gemeld.

- In de raadscommissie 3 en 4 december 2019 is de raad geïnformeerd over het verwachte tekort van 564.000 euro. Als oorzaken wordt o.a. gewezen op het faillissement van één van de bouwers, de extra benodigde coördinatiekosten, en hogere bouwkosten door vertragingen.
- In de bijlage bij de Herberekening GREX Den Burg-Oost d.d. 25 oktober 2019 gaat het om een tussentijds geactualiseerde GREX die circa 546.000 nadelig is. De twee posten die worden genoemd die de overschrijding met name veroorzaken zijn: het bouwrijp nadeel 368.000 euro en de plankosten nadeel 174.000 euro. De ambtelijke organisatie wist dus van het financiële nadeel op 25 oktober 2019. De ambtelijke organisatie heeft in die tussenliggende periode onderzoek gedaan naar de juistheid en volledigheid van de geactualiseerde grondexploitatie Den Burg oost. De grootte van het probleem wordt pas na de begrotingsbehandeling op 30 oktober 2019 door de wethouder zichtbaar gemaakt aan de raad op 15 november.
- In de rib van 17 december 2019 wordt gemeld dat de totale kosten met 592.000 zijn gestegen waardoor een verwacht verlies ontstaat van 564.000.
- Op 18 december 2019 volgt het raadsbesluit om de kosten voor De Tuunen te verhogen met 564.000. Daarbij wordt vermeld dat de stijging van de kosten komt door hogere bouwrijzen, problemen bij de uitvoering zoals faillissement van een aannemer. Ook wordt een vertraging gemeld; de start is later, waardoor oplevering een half jaar later is.
- Uit de documenten blijkt dat de informatie uit de GREX van maart 2018 en de informatie bij de herberekening GREX van eind 2019 om de kostenstijging uit te leggen, niet goed op elkaar aansluit. De twee posten zoals bij de herberekening staan genoemd:
  - bouwrijp maken: 1.434.878 (oktober 2019) en 1.067.816 (maart 2018); verschil - 367.062 euro;
  - plankosten: 1.104.482 (oktober 2019) en 745.197 (maart 2018); verschil - 359.285 euro.

Bijlage III: Gebruikte documentatie casussen

Sporthal - chronologisch

20 april 2015, Raadsinformatiebrief: nieuwbouw binnen sportaccommodatie
1 december 2015, Raadsinformatiebrief: re consultatie advisering nieuwbouw sporthal
23 maart 2016, raadsbesluit, kaderstellende raadsopdracht nieuwbouw binnensporthal
15 juni 2016, Raadsbesluit: voorbereidingskrediet Sporthal den Burg Zuid
14 december 2016, Raadsinformatieavond
15 febr. 2017, Raadsbesluit, DB nieuwbouw sporthal
19 april 2017, Raadsbesluit : BTW-aspecten met aangenomen Amendement en advies
9 mei 2017, Raadsinformatiebrief wensen en bedenkingen sporthal
23 mei 2017, Raadsinformatiebrief motie D66 onderhoudsporthal
11 juli 2017, Beantwoording vragen: Nieuwbouw sporthal PvdA en Texel 2010
21- juli 2017, Beantwoording vragen: Nieuwbouw Sporthal opschuiven opleverdatum
23 juli 2017 Beantwoording raadsragen PvdA: sporthal
17 augustus 2017, Beantwoording vragen PvdA: Nieuwbouw Sporthal opschuiven
18 augustus 2017, Beantwoording vragen: vragen over de sporttechnische inrichting
20 september 2017, Raadsbesluit: intentiebesluit instellen beheerstichting
28 september 2017, beantwoording aanvullende vragen
2 augustus 2017, raadsinformatiebrief voorlopige gunning sporttechnische inrichting
18 oktober 2017, Raadsbesluit: bouwkrediet binnensportaccommodatie
18 oktober 2017, beantwoording vragen over sportbesluit
19 maart 2018, Raadsinformatiebrief: voortgangsbericht beheerstichting en sportbesluit
2 aug. 2018, Raadsinformatiebrief sporttechnische inrichting sporthal
31 okt. 2018, Raadsinformatiebrief : meerwerk dakbedekking
13 nov. 2018, Raadsbesluit: beheer en exploitatie nieuwe sporthal
3 juli 2019, Raadsinformatiebrief: fiscale aspecten TXL sporthal
3 juli 2019, Beantwoording vragen: afschrijvingstermijn TXL sporthal
8 juli 2019, Beantwoording vragen: over extra kosten vertraging Sporthal
18 sep. 2019, Raadsbesluit, tarief TXL Sporthal
24 sep. 2019, Beantwoording vragen: geen evenementen vanwege brandveiligheid
7 november 2019, Raadsbesluit onderzoeken kosten evenementen in sporthal mogelijk
7 november 2019, motie aangenomen, Sporthal niet volgens de kaders.
7 november 2019, raadsbesluit afrekening sporthal

De Tuunen - chronologisch

18 juni 2014, verslag gemeenteraad
18 juni 2014, raadsbesluit en motie, inzetten op wonen en winkelen
09 okt. 2014, raadsinformatiebrief, Waaldereind, hoe verder?
22 okt. 2014, raadsbesluit, uitbreiding plan Oost
04 nov. 2014, raadsinformatiebrief, Waaldereind, hoe verder?
01 jul. 2015, door raad vastgestelde begroting 2016
17 nov. 2017, raadsinformatiebrief, uitwerking Den Burg oost vernietigd door RvS
13 feb. 2018, B&W advies, grex en de toelichting
27 feb. 2018, raadsinformatiebrief, gebiedsontwikkeling Den Burg
06 mrt. 2018, raadscommissie verslag
14 mrt. 2018, raadsvergadering verslag
12 mrt. 2018, raadsinformatiebrief, boomsingel Marsweg en bijlagen
14 mrt. 2018, raadsbesluit vaststelling grex buurtschap de Tuunen en bijlagen
27 feb. 2019, raadsbesluit herstelbesluit voor 2 punten uit bestemmingsplan
18 sep. 2019, halfjaarsrapportage 2019

07 nov. 2019, verslag raadsbehandeling programmabegroting
15 nov. 2019, raadsinformatiebrief, behandeling 3 raadsadviezen projecten in Den Burg
03 dec. 2019, advies grex herberekening, plus twee bijlagen
17 dec. 2019, raadsinformatiebrief, reactie college op vragen Grex Den Burg Oost
18 dec. 2019, raadsbesluit herberekening Den Burg Oost